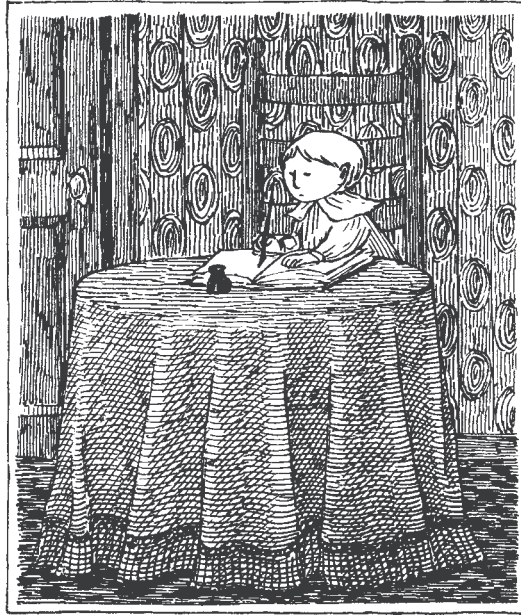

Hän peitti tussilla kirjoista
kaikki kevytmieliset viittaukset
Kaikkivaltiaaseen.

Paholainen pukeutuu 1800-lukuun

Edward Gorey
Sekopäiset serkukset ja muita tarinoita
Suomennos Teemu Manninen,
tekstaus Tommi Musturi
Huuda Huuda

Yhdysvaltalaisen kirjailijan, kuvittajan ja sarjakuvantekijän **Edward Goreyn** töitä saadaan nyt lukea suomeksi ensi kertaa. *Sekopäiset serkukset ja muita tarinoita* kokoaa yhteen kahdeksan tarkalla viivalla piirrettyä tummasävyistä kuvakertomusta. Tätä onkin odotettu. Tunnustan joskus käyttäväni sanaa "kulttuuriteko" liian heppoisin perustein, mutta nyt, jos koskaan, se on paikallaan. Sekopäiset serkukset on vuoden merkittävimpiä käännös-sarjakuvia.

Edward Gorey (1925–2000) eli sivussa nykyajasta. En liene ainut, joka luuli Goreyn kuvituksia ensi kertaa nähtyään taiteilijaa britiksi, mahdollisesti viktorianiselta tai edwardiaaniselta aikakaudelta. Sekopäisten serkusten tarinat ovat kuitenkin vuosilta 1957–73.

Ihmisiä karttanut Gorey toimi täysin omien sääntöjensä mukaan. Tarinoissa vilisee perisyntisiä lapsia, harkittuja murhia, Helvetin kauhuja, kuolemaa. Loput ovat poikkeuksetta onnettomia. Mustanpuhuvia kertomuksia ymmärtää paremmin, kun tutustuu eksentriseen taiteilijaan niiden takana. Ruotsalaisen **Jonas Ellerströmin** asiantunteva artikkeli kirjan lopussa kirkastaa kuvaa.

New Yorkin teatterisaleissa ja elokuvateattereissa taajaan nähty Gorey oli pessimisti ja ihmisvihaaja, mutta myös intohimoinen taiteenrakastaja. Dadaismista, varhaisesta surrealismista ja englantilaisesta lastenkirjallisuudesta vaikuttuneen taiteilijan suuri rakkaus oli baletti. Goreyn hahmoissa onkin baletin liike-energiaa. Toisaalta hahmot ovat nukke-maisen jäykkiä, kuin lankojen avulla tanssivia marionetteja, jotka ovat voimattomia kohtalon edessä.

Tarinoiden maailma on syvä ja ylenpalttisen rikas. Sekopäisten serkusten pelkiste-

tyinkin kertomus, Länsisiipi, on täynnä merkityksiä ja latausta. Kuvat synkän kartanon huoneista saavat lukijan tuntemaan olevansa jonkin nimettömän ja kammottavan äärellä. Tarinassa nähdään myös kaksi Goreyn tavaramerkkiä, tyhjä käyntikortti sekä pahaenteinen musta, kädetön Chagrin-nukke. Kalmanmu-run kakaroissa Gorey puolestaan kertaa aakosia lapsikuolemien avulla. Hauskaa ja hyytävää.

Sekopäiset serkukset huokuu menneen tuntua. Muoto tuo tarinoihin vanhahtavuutta: sivulla on yksi kuva, ja teksti on usein runomitassa ja aina kuvan alla. Erityishuomiota kannattaa kiinnittää hahmojen nimiin, tarinoiden alkuperäisiin otsikoihin ja Goreyn kauliiseen käsialaan, jota **Tommi Musturi** jäljittelee ansiokkaasti.

Kuvitus muistuttaa puu- tai teräspiiirrosta lukemattomine viivoineen. Sivuja jaksaa katsella pitkään.

TUOMAS TIAINEN

Arne Bellstorf

Baby's in Black – The Story of Astrid Kirchherr & Stuart Sutcliffe

Suomennos Seppo Lahtinen

Sammakko

Arne Bellstorfin *Baby's in Black* on historiallinen sarjakuvavaroaani 60-luvun Hampurista, ajalta ennen Beatlesin läpilyöntiä. Sen päähenkilöitä ovat taiteilija **Astrid Kirchherr**, jonka haastatteluihin romaani perustuu, ja muusikko **Stuart Sutcliffe**, joka kuului Beatlesiin ennen bändin suursuosiota. Sivuhahmoina seikkailevat muut beatlet sekä Astridin kanssa kirjan alussa seurusteleva **Klaus Voormann**.

Vaikka sarjakuva kertoo historiallisista henkilöistä, keskiiön nousee taiteilijaelämän inhimillinen arki juoruineen, ihmissuhdepulmineen ja menestyksestä haaveiluineen. Vastaavaa voisi tapahtua monissa muissakin taiteilijayhteisöissä.

Musta-valko-harmaa-tussilla piirretty ja lyijykynällä sävytetty kuvitus luo tarinoin lämpimän tunnelman. Suurimmat intohimot löytyvät ruutujen välistä. Pelkistetyt hahmot ovat ilmeikkäitä mutta erottuvat paremmin ulkonäöltään kuin persoonallisuuksiltaan. Kerronnan painopiste vaihtelee tekstin ja kuvan välillä poikkeuksellisen tasapainoisesti.

Suomennos on alkuperäisteoksen mukainen: kun hahmot puhuvat englantia, tekstiä ei ole käännetty. Kaksikielisyys toimii hyvin, kuplat ymmärtää peruskoulun englannillakin.

Kokonaisuutena tarina on arkinen, lämminhenkinen ja romanttinenkin kurkistus musiikin historian kulissien taakse.

MIIA VISTILÄ

Guy Delisle

Merkintöjä Jerusalemissa

Suomennos Saara Pääkkönen

WSOY

Kanadalaisen sarjakuvataiteilijan **Guy Delislen** perhe asettuu Pjongjangin, Shenzenin ja Burman jälkeen

Jerusalemiin. Pyhällä maalla vietetyn vuoden aikana koetusta syntyi paksu sarjakuvakirja *Merkintöjä Jerusalemissa*, joka sai parhaan albumin palkinnon tämän vuoden Angoulêmen sarjakuvafestivaalilla.

Aiheensa vuoksi *Merkintöjä Jerusalemissa* vertautuu **Joe Saccon** *Palestiinaan*, sarjakuvajournalismin kulmakiveen. Delislen teos on *Palestiinaa* kepeämpi ja sävyiltään ihmettelevä, eikä se kurista kurkkua samalla tavoin. Vaikka asia on usein painavaa, kaikkea katsellaan ruohonjuurivinkelistä.

Delisle kummastelee esimerkiksi Länsirannan ympärille rakennettua muuria, siirtokuntapolitiikkaa sekä eri uskontokuntien kiihkoilijoiden jyrkkyyttä. Melko usein törmätään silkkään absurdismiin, kuten Mea Shearim -korttelin kerran vuodessa estoitta ryypääviin ääriortodoksijuutalaisiin ja hölkkääjään, jolla on juoksulenkillä rynnäkkövääri selässä.

Raskaammat aiheet limittyvät perheen arjen kuvaukseen. Israelissakin se on usein haasteellista. Turva-aidat ja -tarkastukset aiheuttavat logistiikan kannalta jopa koomisia ongelmia (ja vähemmän koomisia ongelmia sisäpuolelle suljetuille). Lempimuroja löytyy siirtokunnan ostoskeskuksesta, mutta niitä ei voi ostaa, ettei tukisi palestiinalaisten sortoa.

Teos avaa juutalaisten ja palestiinalaisten vuosikymmeniä jatkunutta konfliktia nimenomaan taval-

lisen ihmisen näkökulmasta. Se annostelee sopivissa määrin myös toivoa ja humaaniutta. Delisle on oman lajinsa suvereeni mestari.

TUOMAS TIAINEN

Philippe Dupuy & Charles Berberian

Jeanin elämää 7 – Tietty tasapaino

Suomennos Mikael Ahlström, tekstaus Mika Lietzén

WSOY

Seitsemäs *Jeanin elämää* eroaa ratkaisevasti aiemmista. Aiemmissa osissa maalattiin juonikaaria pidempien kokonaisuuksien avulla, mutta *Tietty tasapaino* koostuu siellä täällä julkaistuista yksi- tai kaksisivuisista vitseistä. Tämä on hardcore-jeaniitin näkökulmasta harmillista, sillä **Dupuy & Berberianin** vitset eivät aina ole hyviä.

Jeanin elämää on eräs suosikkisarjakuvistani. Lämminhenkinen ote, juoheva tarinankuljetus ja asiallinen taide saavat minut lukemaan "Ranskan Krampit" kerran vuoteen. *Tietyn tasapainon* kohdalla ei syntynyt aiemmin koettua "ahmin tämän nyt ensin nopeasti ja siten heti perään hitaasti makustellen"-reaktiota.

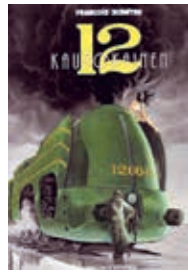
Teknisesti kaikki on enemmän kuin kunnossa ja muutenkin toimivan reseptin ainekset ovat ennallaan. Elämä kulkee raiteitaan, yksillä paremmin, toisilla huonommin.

On Felixin vuoro olla (taas) murheen alhossa. Jeanin ja Cathyn lastenhoitajan etsintä osoittautuu hankalaksi. Eugène nousee yllättäen yhdeksi albumin tähdistä eksistentiaalistisilla viisasteluillaan ja tirimäsunarkkaamisellaan. Albumi esittelee myös varsin kiinnostavan uuden hahmon, parisuhteettomuutta ja äitisuhdetta psykiatrilla puivun Agnèsin. Neurootikosta ei tässä formaatissa saada kaikkea irti.

Tällä haavaa *Tietty tasapaino* on viimeinen Jean-albumi. Kokoelma ilmestyi Ranskassa vuonna 2005, eikä uutta ole sen jälkeen saatu. Eletään kuitenkin toivossa. Ties mitä Dupuy & Berberian saivat revittyä Eugène vääjäämättä lähestyvistä murrosiästä.

TUOMAS TIAINEN

Roope Eronen Offices & Humans – Tie Customexiin Huuda Huuda

Kuti-lehdessä roolipelanneiden lohikäärmeiden toimistoseikkailu on koottu yksien kansien väliin. *Offices & Humans – Tie Customexiin*, helsinkiläisen Kuti-kuti-aktiivin **Roope Eronen** toinen pitkä sarjakuva, on tutun naivistiseen tyyliin piirretty roolipelinörteilystä ammentava, vallan mainio keskisuuri sarjakuvakirja.

Offices & Humans -toimistoroolipelin Tie Customexiin -seikkailua pelaa kaksi lohikäärmettä, yksi pelinjohtajan ja toinen pelaajan ominaisuudessa. Pelimaailma sijoittuu tavalliseen kuutiolantiaan. Työskentely asiakaspalvelutehtävissä ei tyydytä pelaajan rooliminää, ja pontimena onkin saada parempi työpaikka myyhtisessä Customexissa. Tie ei ole helppo. On onnistuttava CV:n kopioinnissa, etsittävä kirjekuori ja liimattava sen kulmaan postimerkki sekä kyseltävä hakemuksen perään puhelimitse. Helpommin sanottu kuin tehty.

Sarjakuva etenee roolipelin säännöin. Kun tie uhkaa nousta pystyyn, on turvaututtava noppiin pelinjohtajan määräysten mukaan. Esimerkiksi seikkailun alussa neiti Jantunen yllättää pelaajan kopiohuoneesta monistamassa CV:tään, jolloin seuraa konflikti. Pelinjohtaja määrää: on saatava 51. Nopanheiton tulos on täpärä 52. Seurauksena pelaaja pääsee pakenemaan kopiohuoneesta, mutta haistattaa lähtiessään neiti Jantuselle vitut. Myös puhelimella soittaminen, CV:n postittaminen ja netissä surffailu aiheuttavat ongelmia.

Eronen kommentoi hauskaasti klassisten roolipelien omutuisuuksia. Vaikka tästä saakin eniten irti joskus roolipelannut tai muuten vain aihepiiriin tunteva, selvinnee pelin henki noviisillekin.

TUOMAS TIAINEN

Masashi Tanaka Gon 1 Sangatsu Manga

Söpöstelevän kannen takia uusi lukija voi saada virheellisen ensivaikutelman japanilaisen sarjakuvan merkkisarjasta. Sisältö, kuten otus itsekin, on tehty kovemmasta aineksesta.

Selittämättömästi sukupuutolta säästynyt dinosaur Gon seikkailee nisäkkäiden seassa paleoliittisella aikakaudella. Se ottaa luvusta toiseen yhteen jos jonkinlaisten jättiläispetojen kanssa. Jo kahdessa ensimmäisessä tarinassa kannen hellyttävä pikkusankari vetää lähtyyn kymmeniä kertoja itseään suurempia karhuja ja valjastaa leijonan ratsukseen metsästäänsään gnuantilooppeja.

Lastensarjakuvan päähenkilöksi Gon on amoraalinen, välillä jopa poikkeuksellisen häikäilemätön. Kun Gon päättää rakentaa kodikseen jättiläismäisen majavanpesän, se toteuttaa aikeensa seurauksista piittaamatta ja kaataa kaikki kotilaaksonsa puut tarpeeseensa – lopputuloksena on onnellinen talononmistaja Gon ja laaksollinen tulvan takia kodittomaksi jääviä muita eläimiä. Silti Gon ei ole yksioikoisen julma tai itsekäs otus.

Masashi Tanakan piirrosjälki on huimaavaa, pikkutarkkaa ja voimakasta terä- ja sivellinpiirrosta. Tanaka piirtää eläimiä kauniin tyyliä kyllä, ja tasapainottelee hyvin ilmeikkyyden ja realismin välillä.

Sangatsun painos on mukiinmenevä ja graafinen ilme linjassa muiden Gon-käännösten kanssa. Koko on hitusen kustantajan perusformaattia suurempi, eikä Tanakan viivavarjostus kutistu tukkoon. Vaikka sarjalle toivoisi kauniimpaa paketoitua, Gonin tuominen Suomen markkinoille on merkkityö.

MAURA MANNINEN

Henri Gylander Unia ja toiveita Suuri Kurpitsa

Ruotsinsuomalainen **Henri Gylander** voitti *Ihan uusi ihminen* -novellillaan tämänvuotisen Kemian sarjakuvakilpailun. *Unia ja toiveita* -albumi jatkaa omaelämäkerrallista tarinaa ja vie sen yllättäviin suuntiin.

Albumi jakautuu kahteen novelliin. Ensimmäinen kertoo Gylanderin lapsuudesta ja pikkusisarukseen odotuksesta, joka päättyy murheellisesti. Toinen sijoittuu aikuisikään ja Gylanderin kohtaamiseen lapsensa äidin kanssa. Draamankaari täydentyy, ja albumi loppuu valoisin tunnelmiin.

Gylander kuuluu 1970- ja 80-lukujen vaihteessa syntyneeseen polveen, jonka töissä näkyy omaelämäkerrallisuuden ohella positiivinen hengellisyys. Ahdistavien kristillisten yhteisöjen sijaan kertojat löytävät henkisyyttä ja mielenrauhaa itämaisaikutteisista uskonnoista tai henkilökohtaisilta guruilta. Siinä Gylander eroaa **Kaisa Lekasta** tai **Hanna Koljosesta**, että hänen baha'i-uskonsa on lapsuudenkodin peruja eikä aikuisiän etsintää.

Ensimmäisen novellin pienissä yksityiskohdissa välittyy kauniisti perheen 70-lukulainen ilmapiiri baha'i-rukouksineen ja rauhankyyhykyineen. Toisessa tarinassa unilla ja intuitiolla on tärkeä rooli. Lukija pysyy koko ajan kärryllä, vaikka taiteilija ei selitäkään kaikkea.

Unia ja toiveita osoittaa, että pohjoismaisessa sarjakuvassa vahvana trendinä olevaa omaelämäkerrallisuutta ei voi pelkistää yhteen kaavaan. Se on täydellinen vastakohta huuruille baarikuvauksille tai tv-viihteen machoilevalle äijäkuluttuureille. Ulkoasuun myöten tunnelmallinen ja herkkä tarina jättää lukijalleen levollisen olon.

REETTA LAITINEN

© HENRI CYLANDER

Sylvain Ricard & James

Järjen veit

WSOY

Ranskalainen käsikirjoittaja **Sylvain Ricard** on valinnut tärkeän aiheen, parisuhdeväkivallan. Sen käsittely tuntuu kuitenkin ulkokohtaiselta ja jättää paljon kysymyksiä.

Miksi nainen jättää opinnot kesken, kun pari menee naimisiin? Miksi hänen äitinsä pitää hyvänä asiana, että tytär loisis vahvan miehen kyljessä ja kestää asiaankuuluvat seuraukset? Osan voi toki selittää kulttuurieroilla, mutta toivoa saattaa, ettei ole ihan tavallista nykyisessä Keski-Euroopassa.

Asetelma antaa kliseisen ”ymmärrettävät” puitteet väkivallalle: vahva ja jäyhä mies puskee tauotta töitä ja lintumainen nainen hoitaa kotia. Kliseisiin ei tuoda uutta näkökulmaa, kertomus pikemminkin vahvistaa stereotyyppioita. Tarina pyrkii kyllä selittämään, miksi nainen jää väkivaltaiseen suhteeseen ja mies jatkaa lyömistä, vaikkei haluaisi. Selitykset jäävät heppoisiksi: rakkaus, sitoutumisperiaate ja taloudellinen riippuvuus.

Pari vakuuttaa joka käänteessä rakastavansa toisiansa, mutta pieniä vihjeitä lukuun ottamatta ei selviä, mitä väitteen taakse oikeasti kätkeytyy. Psykologisen noidankehän mekanisme meja raapaistaan vain pinnalta.

Jamesin piirrosjälki on joustavaa ja hahmot sulokkaita. Eläinpäisten ihmishahmojen käyttämistä ei kuitenkaan perustella millään lailla. Ne tuntuvat olevan ristiriidassa vakavan aiheen kanssa.

HANNELE RICHERT

Ville Ranta

Joku raja – Valitut pilapiirroksat 2009–2012

WSOY

Joku raja on kokoelma **Ville Rannan** helsinkiläisessä Kirkko & kaupunki -lehdessä julkaistuista pilapiirroksista. Esipuheessa kirjan toimittaja **Ville Hänninen** arvioi pilapiirroksen voineen huonosti Suomessa jo vuosikymmenten ajan.

Onkohan näin? Uutta **Kari Suomalaista** ei noussut, mutta ehkä se on hyväkin. Eri tavat ja tyylit ovat saaneet elintilaa. Kalevan **Jari Elsilä** osuu usein naulan kantaan, ja **Tarmo Koiviston** piirroksat Viikkolehdestä ovat osaavia ja ajankohtaisia.

Heikki Paakkasen sivistynyt räävittömyys Somero-lehdessä ja Ilta-Sanomissa on ilo aivoille. Entä **Pertti Hämäläisen** pilapiirroksat, vaikka ne eivät lehtien pääkirjoitussivuilla olleetkaan? Post-Kari-aika on itse asiassa mahdollistanut Ville Rannan kaltaiset piirtäjät, jotka tekevät omalla tavallaan niin sisällön kuin kuvankin.

Joku raja on teemoiteltu oivaltavasti neljään osaan: miehen, uskon, politiikan ja järjen kriisi. Nämä heijastavat hyvin Rannan piirrosten teemoja. Miehen rooli on hukassa, usko hapertunut tuntemattomaksi, politiikka muuttunut heikomman lyömiseksi ja järki tukahdutettu.

Rantaa kiinnostaa enemmän tekojemme moraalit kuin tekemme itsessään. Ei riitä, että kuvaa, mitä tapahtuu. On myös saatava lukija kysymään, miksi näin tapahtuu. Esittämättä jää lopullinen kysymys: mitä minun tulisi tehdä?

Piirtäjänä Ranta ei kaihdakaan kuvia, jos aihe vaatii. Veri voi roiskua ja ruma näyttää rumalta. Sopii, sillä ruma on rumaa ja pilapiirtäjä saa sen näyttää. Puhekuilien käyttö tekee kuvista usein yhden ruudun sarjakuvia, staattinen kuva muuttuu

ajassa liikkuvaksi. Viiva on spontaani ja tulos huoliteltu.

HEIKKI JOKINEN

Lauri Ahtinen

Karjala 90210

WSOY

Kohderyhmään vetoamisella on helppo väistää arviointivastuuta. Rehellinen ensireaktio **Lauri Ahtisen** kirjaan *Karjala 90210* oli silti: tätä ei ole tehty minulle. Kun kirjasta vielä puuttuu vetävä aloitus, motivaatio jatkaa pidemmälle joutuu koetukselle.

Jatkaminen kuitenkin kannattaa. Ahtisen kolmas strippikokoelma alkaa tahmeasti ehkä siksi, etteivät alkupuolen viittaukset esimerkiksi TV:n homoiltaan oikein kestä aikaa. Absurdi, mustanpuoleinen huumori vaatii myös totuttelua. Pyrkimys tarkastella suomalaista nyky-yhteiskuntaa kyseisen linssin läpi on alusta lähtien selvä, mutta vasta lähempänä kirjan puoliväliä se alkaa vetää.

Parhaimmillaan makaaberit stripit osuvat johonkin vaikeasti tavoiteltavaan: hiekkakakua arkun päälle taputteleva pappi ja lastenloruja lateleva uusnatsi pääsevät lähelle ikuista ja universaalia. Täysosumien lisäksi mukana on kunnioitettava määrä osuvaa irvailua perussuomalaisille ja rasisteille.

Rakkauden ja seksin käsittely on usein vaivaanuttavaa, olkoonkin ehkä tarkoituksella. *Beverly Hills 90210* -sarjaan viittaava otsikko sekä Karjala-aiheet väliotsikot jäävät ymmärtämättä.

Piirrostyylillä on kuin herkkä runopoika ja yksinäinen tietokonerunkari olisi risteytetty eli se sopii tähän hämmäntävään mutta omaehtoiseen maailmaan kuin nappi nenään.

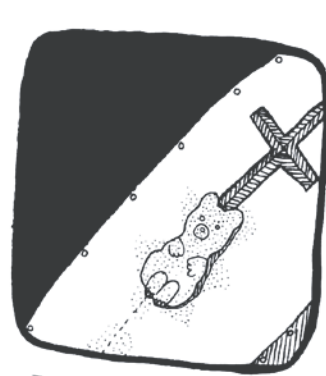
HANNELE RICHERT

© SYLVAIN RICARD & JAMES

... ÄLÄ TULE PAHA
KAKKU, TULE HYVÄ
KAKKU...

TULI HYVÄ KAKKU.

© LAURI AHTINEN

© FRANÇOIS SCHUITEN

François Schuiten

Kaunokainen

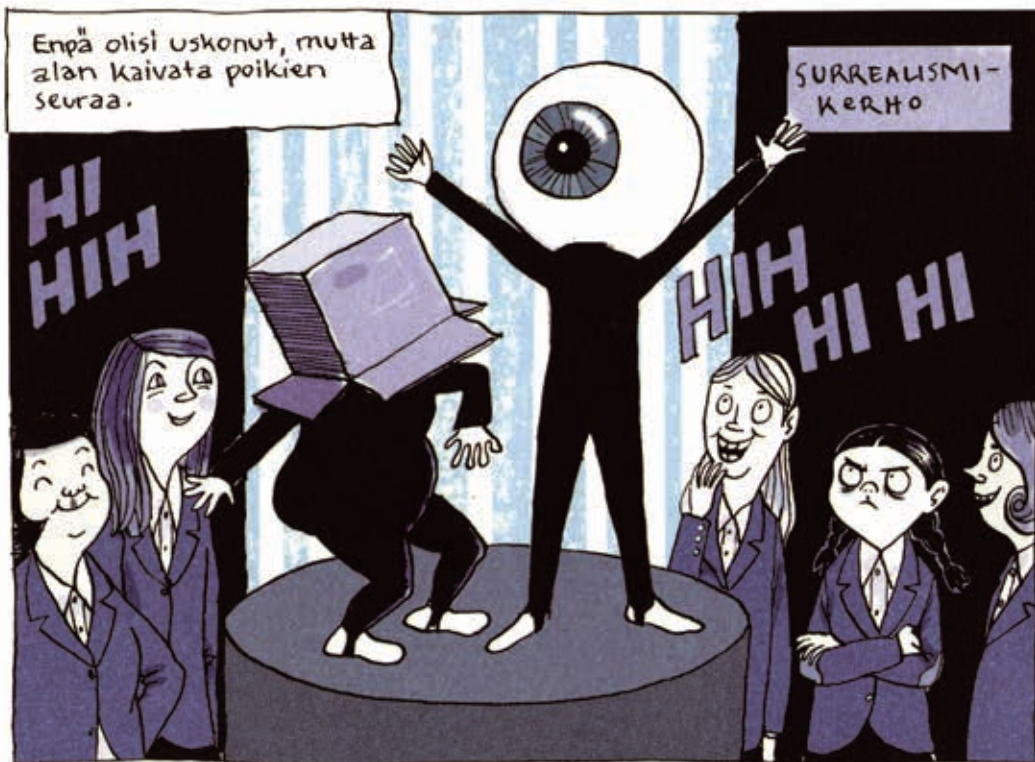
Suomennos Kirsi Kinnunen

Arktinen Banaani

Belgialaisen **François Schuitenin** vanhemmat olivat arkkitehtejä, ja hän kasvoi siihen maailmaan. Rakkaus lajia kohtaan näkyy varsinkin upeassa tavassa kuvata rakennettuja ympäristöjä. Schuitenin tuotannosta on aiemmin suomennettu vain **Benoît Peetersin** käsikirjoittama *Kuumetta Urbicandessa*, joka on osa surrealistisia kaupunkipainajaisia esittelevää *Hämärän kaupungit* -sarjaa. *Kaunokainen* on pitkän uran tehneen Schuitenin ensimmäinen oma albumi.

Schuiten selvästi ihailee 1800–1900-luvun vaihteen arkkitehtuuria. Kaikissa hänen sarjakuvissaan heijastuvat Belle Époqueen monumentaaliarkkitehtien ja insinööritaidon optimistiset visiot, joita esiteltiin mahtipontisissa maailmannäyttelyissä. Kaikki oli suurta ja mahtavaa, etenkin virtaviivaiset, voimaa uhkuvat höyryveturit.

Tarinan lähtökohtana on palanen aitoa rautatiehis-

© KATI NÄRHI

toriaa. "Kaunokainen" on Belgian valtionrautateille 1930-luvulla tehty 12-sarjan höyryveturi, aikansa teknisen osaamisen ja teollisen muotoilun huipentuma.

Tarinan päähenkilö on vanha, kuolemaisillaan oleva sairas veturinkuljettaja Léon Van Bel. Höyryvoiman ja suurten höyryvetureiden aika alkaa olla ohi. Van Bel päättää pelastaa veturinsa, joka on "kauniin ajan" viimeisiä edustajia vieraaksi käyvässä maailmassa.

Schuiten sekoittelee nostalgista koneromantiikkaa ja todellista historiaa fantastiseen vaihtoehtoistoriaan. Tässä maailmassa rataverkon modernisointi ja sähköistäminen merkitsee jättimäisen mutta epäkäytännöllisen köysirataverkon rakentamista. Vanhat kauniit kaupungit raunioituvat ja jäävät tulvilvan veden alle. Albumi on täynnä hallitsemattoman muutoksen ja modernisaation kritiikkiä, joka sisältää analogian nykypäivän digitalisoitumiseenkin.

Vaikka upeasti kuvitettu albumi haikailee höyryvän mekaanisen tekniikan perään, sen maailmoja on laajennettu digitaalisen teknologian avulla. Albumin kotisivuilla voi herättää veturin 3D-version henkiin nettikameran avulla. Huikea elämys.

TIMO RONKAINEN

Kati Närhi

Mustasuon mysteeri
WSOY

Mustasuon mysteeri on itsenäinen jatko-osa **Kati Närhen** edelliselle albumille, *Saniaislehdon salaisuuksille*. Molempien päähenkilönä on introvertti orporytö Agnes. Uudessa albumissa hän on joutunut sisäoppilaitokseen ja ryhtyy selvittämään koulun kadonneiden tyttöjen mysteeriä.

Totisen, lettipäisen Agneksen hahmossa on ripaukset *Addamsin* Wednesdayta ja *Pienen runotyön*

Emiliaa. Omaperäinen maailma on viehättävä sekotus vanhoja tyttökirjoja ja brittiläistä sisäoppilaitostunnelmaa. Kati Närhen piirrostyylillä ja sinisävyinen värimaailma vahvistavat tunnelmaa.

Vaikka puitteet ovat tuttuja nuorisokirjallisuudesta, kerrontatyylillä vähäeleisen humoristinen ja juoni päällisin puolin kepeä salapoliisikertomus, on mukana vakavampiakin teemoja. Agnesin mummolla todetaan Alzheimerin tauti, paksua luokkatoveria syrjitään koulussa ja surumielisten tyttöjen kaverusporukka flirttailee kuoleman kanssa. Taustalla kummittelee myös Agnesin edesmenneiden arkeologivanhempien mysteeri.

Mustasuon mysteeri edustaa sarjakuvatyyppeä, jota Suomessa tehdään ja julkaistaan vähän. Se on yhtä hyvin nuorille kuin aikuisillekin soveltuvaa ominta-keista seikkailusarjakuvaa. Vaikutteensa Närhi ottaa pikemminkin kirjallisuus- kuin sarjakuvapuolelta mutta pelaa silti nimenomaan sarjakuvakerronnan ehdoilla. Laadusta ei tingitä, vaan albumi on loppuun asti mietitty ja hiottu kokonaisuus.

REETTA LAITINEN

JP Ahonen

Puskaradio

Arktinen Banaani

Ei ole vallankumouksellista käyttää eläimiä sarjakuvahahmoina. Kyse on siitä, miten sen tekee. **JP Ahonen** onnistuu. Hänen satiirinen kaksirivinen strippisarjansa *Puskaradio* on yksityiskohdiltaan punnittu ja huumoriltaan ovela.

Albumiin on koottu Journalisti-lehdessä 2009–12 ilmestyneitä strippejä. Mukaan on piirretty myös lehdessä ilmestymätön, kuvitteellisen lehden toimitukseen sijoittuva johdanto ja epilogi.

Sarjoilla ei ole yhtä kokoavaa aihetta, vaikka moni sijoittuu journalismin ihmemaailmaan. Teema on ajankohtainen satiiri elämänmenostamme. Tyyli ei ole pureva iva vaan hiukan salakavala, ajattelemista vaativaa huumori. Viipylevä, sanoisi viinifriikki.

Hahmot ovat eläimiä, mutta samalla useimmiten tunnistettavia ja näköisiä. Eläimet tuovat mukaan

© JP AHONEN

sopivaa etäännytyistä, todellisuuteen liittyä sadunomainen elementti.

Ahosen piirros tukee tunnelmaa. Maailma on realistinen, mutta ei kuitenkaan. Yksityiskohdat voivat olla outoja, elämän lait nurinniskoin. Stripit sijoittuvat eri ympäristöihin: tarina saattaa kulkea antiikin kreikkalaisessa vaasissa, sanomalehden tehtävapalstana, Facebookissa tai perinteisessä satukirjassa.

Lukijalle on palkitsevaa tutkia kuvia tarkasti. Kyltteihin tai lomakkeisiin sisältyy erikoisia yksityiskohtia, visuaaliset sitaattit on hyvä myös lukea ja taustat eivät ole sattumanvaraisia. Yksi kuva voi kertoa tarinaa monella tasolla: VR:n pulmista kertovassa stripissä firman johtajan vuoteeseen on yöllä tuotu Helsingin aseman kivimiehen pää.

HEIKKI JOKINEN

Hanna Koljonen Sokerihullu Asema

Useimmille ihmisille maistuu makea. Harvat kuitenkaan pohtivat omaa suhdettaan sokeriin, vaikka ruokavalion tarkkailu ja kyseenalaistaminen onkin trendikästä.

Hanna Koljonen käsittelee vakavaa sokeririippuvuutta. Aihepiiriä on sivuttu tietokirjallisuudessa, mutta usein se niputetaan vaihtoehtohoitojen ja muun huuhaalääkietieteen joukkoon. Kaunokirjallisuudesta tai sarjakuvista ei kuvauksia löydy.

Sokerihullu on monella tapaa Koljosen viime

vuonna ilmestyneen omaelämäkerrallisen *Syliinvaellus Intiaan* -albumin sisarteos. Kumpikin käsittelee itsensä etsimisen ja henkisen kasvun teemoja. Sokeriaddiktio on vain jäävuoren huippu, sen alla piilee masennusta ja käsittelemättömiä tunteita.

Koljonen pistää itsensä likoon. Addiktio ja siitä eroon pääsemisen kuvaus voisi olla yhtä hyvin narcomaaniin tai alkoholistin kynästä lähtöisin, vaikka sokerinarakkari ei kohoakaan heroinistin kaltaiseksi myyttis-traagiseksi hahmoksi vaan näyttäytyy lähinnä lattean säälittävänä. Polku vapauteen on kivinen ja mutkainen.

Sokerihullu on omaelämäkerrallisuutensa ohella pätevä kuvaus vuosituuhannen vaihteen Suomesta. Vuonna 1980 syntynyt Koljonen on aikansa lapsi, ja albumissa vilahtelee ajankohtaisia teemoja koulukiisaamisesta joogaan ja Äiti Ammaan.

Albumin visuaalinen ilme viehättää. Luonnosmainen viiva ja kirkas, jopa karamellimainen akvarelliväritys sopivat Hanna Koljosen kerrontatyylin oivallisesti. Kiinnostava tarina ei unohdu lukemisen jälkeen vaan jää mieleen pyörimään.

REETTA LAITINEN

Petteri Tikkanen Black Peider: URA Like 2012

Moni on varmasti ehtinyt nähdä Black Peiderin Helsingin sarjakuvafestivaalilla tai muilla sarjakuvakinereillä: hahmo on ollut olemassa vuodesta 1999 ja saanut monia olomuotoja. Aluksi Black Peider ilmeni maailmalle Hämärä n:o 5:n hyperenergisena muusikona ja vapaapainijana, sittemmin Peider on tehnyt soolokeikkoja, juontoja, soittanut Vectors-yhtyeen kanssa – ja lopulta saanut oman, **Petteri Tikkanen** piirtämän sarjakuvankin.

Black Peider: URA on toinen BP-kokoelma, edellinen ilmestyi Daa-dalta 2009. Ura käy läpi oman elämänsä sankarin vaiheita sarjakuvien ja kertomusten kautta. Klas-sinen alter ego -hahmo on naisten sankari, räkäisen kitararockin ylin auktoriteetti – ja uhoaa voimaa.

Tarinat tihkuvat Tikkaselle ominaista nostalgiaa. Piirtäjän muu

tuotanto kuvaa lapsuutta, menetettyä mahdollisuuksien aikaa. Peider-tarinat ovat poikamaista, joskin lempeän lauhkeaa fantasiaa. Tikkasen kaunis, lähes liian täydellinen viiva sopii tähän asiayhteyteen.

Kirja ei ole kirja ennen graafista suunnittelua, jossa materiaali löytää rakenteen ja muodon. Itsestään-selvyyden tajuaa aina vasta silloin, kun näkee oikein taidokkaasti suunnitellun kirjan. Tikkanen pitää rytmiä yllä tarinoiden mitanvaihtelulla ja ennen kaikkea väreillä. Valokuvakansi poikkeaa radikaalisti muusta sarjakuvatarjonnasta.

VILLE HÄNNINEN

Kamagurka & Herr Seele Cowboy Henk ja lahjahevoset Suomennos Viljami Jauhainen, tekstaus Ilkka U. Pesämaa Huuda Huuda

Belgialaisten renessanssimiesten **Kamagurkan** ja **Herr Seelen** *Cowboy Henk* on kieli tukevasti poskessa tehtyä sarjakuvaa. Henkin maailmassa mikään ei ole pyhää, varmaa, saati järkevää. Absurdit tapahtumat seuraavat toisiaan hengästyttävällä tahdilla. Ainoa asia, johon voi luottaa, on jatkuva yllättyminen.

Cowboy Henk ja Lahjahevoset on koko albumin mit-tainen tarina. Volga Valleytä pitää pelon vallassa häikäilemätön joukkio lainsuojattomia, joka lahjoittaa lehmipaimenille hevosia. Asiat voi korjata Cowboy Henk, mutta tämän on ensin opeteltava aakkoset (jotta voisi lukea kirjan hevosenlahjoittajista). Aakko-sia Henk lähtee opiskelemaan Fort Knoxin linnakkeeseen, mutta pahaksi onneksi vokaalit on varastettu. Kaiken lisäksi intiaanitkin hyökkäävät (palloiluvarusteissa).

Graafisesti sarjakuva on varsin pelkistetty. Herr Seelen piirrosjälki on jokseenkin jäykkää, eikä mis-sään lännensarjakuvassa (sana, joka pitäisi tässä sijoittaa lainausmerkkeihin) liene koskaan kuvattu hevosia anatomisesti näin väärin. Myöhempien aikojen väriiloittelustakaan ei ole tietoa, vaikka paperi onkin kirkkaan keltaista.

Mikään edellämainituista seikoista ei tietenkään haittaa. Henk on 1980-luvulla tehdyssä seikkailussa sutjakassa vedossa.

Päällimmäinen tunne Lahjahevoset luettuaan on ylenpalttisen outouden hämmästy ja sille hykertely. Toteemipaaluksi puhallettava letti! Jatsia opiskelevat intiaanit! Metarupatteleva parturi!

Albumista jää nälkä. Pääkoppa viestittää huuto-merkin kera: Cowboy Henkiä saatava lisää suomeksi!

TUOMAS TIAINEN

